

Література

1. Dredge Stuart. Facebook Watch now has more than 1.25bn monthly visitors. MusicAli URL: <https://musically.com/2020/09/07/facebook-watch-now-has-more-than-1-25bn-monthly-visitors/>
2. Ginzarly Manal, F. Srouf Jordan. Cultural heritage through the lens of COVID-19. Poetics Volume 92, Part A, June 2022, URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304422X21001182>
3. Quarterly Reports/ ICCROM URL: https://www.iccrom.org/sites/default/files/2023-01/en_3_qr_3_2022_iccrom_print_final.pdf
4. Social media initiative rebrands to #AskAMuseum. Network of European Museum Organisations URL: <https://www.ne-mo.org/news-events/article/social-media-initiative-rebrands-to-askamuseum>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-349-4-30>

ЗАРОДЖЕННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВІСТИКИ ЯК ГАЛУЗІ НАУКОВОГО ЗНАННЯ

Маруховська-Картунова О. О.

*кандидат філософських наук, доцент,
завідувач секції суспільних наук кафедри іноземних мов
та загальноосвітніх дисциплін
Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, Україна*

В сучасних умовах європейського вибору України стає дедалі важливою та актуальною проблема зародження, становлення та розвитку таких галузей наукового знання, як: комунікативістика, теорія соціальних комунікацій та міжкультурна комунікативістика. Предметом даного дослідження є процес зародження саме міжкультурної комунікативістики в умовах мультикультуралізму в багатьох країнах сучасного світу.

Перш за все відзначимо, що почати необхідно з визначення цих комунікативних дисциплін, а саме з визначення поняття «комунікативістика». Найбільш вдалим, на нашу думку, є визначення вітчизняного вченого Ю.В. Нестеряка, який стверджує що «*комунікативістика* – це наука, яка досліджує гуманітарні аспекти комунікації, розвитку інформаційних систем і засобів, а також характер, форми, результати їх впливу на соціум, займається процесами людського

спілкування, охоплює широке коло питань, від розмови віч-на-віч до засобів масової інформації» [1, с. 32]. Що стосується визначення поняття «міжкультурна комунікативістика» то, всі намагання знайти в науковій літературі таке визначення не були успішними, тому на основі «Словника термінів міжкультурної комунікації» Ф.С. Бацевича [2, с. 82–83], використовуючи його поняття «міжкультурна комунікація» як процес спілкування, спробуємо визначити поняття «міжкультурна комунікативістика» як науку або галузь наукового знання, що досліджує процес спілкування між різними лінгво- та етнокультурними спільнотами людей з різними комунікативними та етнокультурними компетенціями з метою досягнення толерантності та консенсусу у різних проявах та сферах спілкування.

Особливої уваги і більш широкого представлення, на наш погляд, заслуговує той відомий факт, що поняття міжкультурної комунікації вперше в науковий обіг було введено американським антропологом і крос-культурним дослідником Едвардом Твітчеллом Голлом-молодшим (1914–2009) та американським лінгвістом Джорджем Леонардом Трегером (1906–1992) в їх праці «*Culture as Communication*» («Культура як комунікація») ще в далекому 1954 році. Як слушно зауважує вітчизняна дослідниця В.Ф. Загороднова, «датою народження міжкультурної комунікації як науки прийнято вважати 1954 р., коли було опубліковано цю працю, в якій автори вперше запропонували для широкого вживання термін «міжкультурна комунікація» [3, с. 178]. В цій праці Е. Голл та Дж. Трегер вперше проаналізували такі важливі питання, як: зміст культури в цілому, структуру культури (макрокультуру, пракультуру, мікрокультуру та ін.), інтеграцію і конфігурацію культури, метакультуру та взаємозв'язки культурних систем. У висновках, підсумовуючи значення статті, самі автори пишуть, що «ця стаття являє собою теоретичну роботу, в якій висувається гіпотеза та методологія аналізу «культури в цілому та окремих культурних систем» [4, с. 57].

Дещо пізніше, у 1959 р. Е. Голл значно розвинув свої ідеї щодо міжкультурної комунікації, написавши книгу «*The Silent Language*» («Мовчазна мова»), де в п'ятому розділі під назвою «*Culture is Communication*» він вперше запропонував та всебічно розкрив свою «ідею розглядати культуру як комунікацію» [5, с. 124]. При цьому, Е. Голл підкреслює, що саме такий «підхід має широке значення для майбутніх досліджень, але він не пропонує швидкого шляху до повного розуміння. ... Проте це наполягання на культурі як комунікації має свої практичні аспекти» [5, с. 212].

Головною ідеєю всієї книги Е. Голла є тісний зв'язок культури та комунікації, де він стверджував, що саме «комунікація – це культура,

культура – це комунікація» [5, с. 217]. При цьому він сам в цій книзі підкреслював новизну своїх ідей, написавши, що такий «підхід є новим, він передбачає новий погляд на речі. ... Більшість з них представлено широкому загалу вперше. Повна теорія культури як комунікації є новою і раніше не була представлена в одному місці» [5, с. 55].

Підсумовуючи вищенаведене, варто взяти до уваги, що Е. Голл ще в середині ХХ століття одним з перших запропонував необхідність не тільки досліджувати процеси міжкультурної комунікації, а й необхідність ці знання викладати, тому вже саме тоді відбувся початок зародження науки про міжкультурну комунікацію, тобто зародження міжкультурної комунікативістики як нової галузі наукового знання.

Література

1. Нестеряк Ю. В. Місце комунікативістики у класифікації наукових дисциплін. *Соціальні комунікації в інтеркультурному просторі* : тези Другої Міжнародної науково-практичної конференції (16 листопада 2017 р., м. Київ). / Інститут журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка. Київ: Видавництво КУБГ, 2017. С. 31–33. URL: https://ij.kubg.edu.ua/images/kafedra_journ/tezu_soc_comm.pdf (Дата звернення: 20.10.2023).

2. Бацевич Ф. С. Комунікація міжкультурна. *Словник термінів міжкультурної комунікації*. Львівський національний університет імені Івана Франка. Київ: Довіра, 2007. 205 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0002863 (Дата звернення: 21.10.2023).

3. Загороднова В.Ф. Міжкультурна комунікація як галузь наукового знання і навчальна дисципліна. *Лінгвістика* : зб. наук. пр. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2018. № 1(38). С. 174–185. URL: <http://dSPACE.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5100/20.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Дата звернення: 21.10.2023).

4. Hall Edward T. & Trager George L. (1953). *The Analysis of Culture*. Prepublication edition. Washington, DC: Foreign Service Institute/American Council of Learned Societies, 76 p. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED035325.pdf> (Дата звернення: 22.10.2023).

5. Hall Edward T. (1959). *The Silent Language*. First Edition. New York : Doubleday & Company, Inc., Garden City, New York. 242 p. URL: https://monoskop.org/images/5/57/Hall_Edward_T_The_Silent_Language.pdf (Дата звернення: 24.10.2023).